

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חמדת ימים HEMDAT YAMIM

פרשת השבוע לך לך תש"ף

בוני המגדלים, מי הם? (חלק ב')

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

שלושה בוני מגדלים נסקרו בדברינו **לפרשת נח**.

הראשון שבהם היה נמרוד, השני סרגון השני - מלך אשור, והשלישי - נבוכדנצר מלך בבל. המכנה המשותף לשלושתם היה ניסיונם להפוך לאלים, בני אלמוות, השולטים בשמים ובארץ. להבנתם כך יתפסו את מקומו של מלך מלכי המלכים. שלשתם נכשלו!!! ננסה להסביר: מי קלקל להם את ה"מסיבה"?

פרשת לך לך פותחת בציווי שקיבל אברהם מהקב"ה: "לך לך מארצך" כאשר היה בן חמש שנים ושבעים שנה (בראשית פרק י"ב ד). אנו צריכים ללמוד מרמזים בכתוב וממה שמלמדים אותנו מדרשי חז"ל על הקורות עמו קודם לציווי.

בסוף פרשת נח מובא: "ויקח תרח את אברהם בןו ואת לוט בן הרן בןו ואת שרי פלתי אשת אברהם בןו ויצאו אדם מאור פשדים לקחת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם" (שם י"א לא).

חז"ל גילו לנו מה מסתתר מאחורי השם אור פשדים, בעקבותיהם צעדו רש"י ורמב"ן וגילו לנו שביטוי זה מרמז לנס הגדול שאירע לאברהם. המקום נקרא על שם המאורע.

נצטט חלקית את אחד המדרשים: "אמרו חכמים שס"ה מלכים היו יושבים לפני נמרוד גבור ציד, בשעה שהשיבו אברהם אבינו תשובה קשה כשאמר לו נמרוד למה מרדת בי ששברת את פסילי... נתן (נמרוד) ידו על זקנו (הזקנים של מלכי נינוה היו מאוד מטופחים), ותמה תימה גדולה עליו, שאמר לו אברהם לא אלוה אתה, בן כוש אתה, ... מיד אמר לכל המלכים הבו לי עצה מה אעשה לנער שהשיב לי כאשר שמעתם ואיבד יראתי ששברם ושרפם... ועקדו וכתתוהו לארץ והקיפו עצים מד' רוחותיו בגובה שש אמות, והצית אש בעצים, והיו כל המלכים רואים שלא היה מגיע לא אש ולא שלהבת כלפי אברהם... אמר הקדוש ברוך הוא על שמי ירד לאש ואני בכבודי אציל אותו" (אוצר מדרשים (אייזנשטיין) אברהם אבינו [בית מדרש חדר ה').

אחרי בקשת המחילה, נציע כי מאות המלכים הוזמנו לטקס המלכת נמרוד על כל העולם, כמלך מלכי המלכים ואחד האלים. נמרוד עלה על ראש המגדל שבנה ואז אברהם יצא כנגדו. נמרוד השליכו לאור - לכבשן האש והקב"ה בכבודו ובעצמו הצילו. ההמון עמד נפעם מגדולתו של אברהם והמלכים התפזרו, האיחוד התבטל ואיש איש חזר לשפתו. אברהם קלקל לנמרוד את ה"מסיבה".

למעלה מאלף שנים מאוחר יותר, נבוכדנצר חזר על ניסיונו של נמרוד, הוא בנה מגדל חדש, התיישב על גגו, אסף את כל המלכים שהיו תחת ממשלתו כמלך העולם, מהודו ועד כוש וציווה על כולם להשתחוות לו. הוא ויתר על שפה משותפת, כלקח מכישלונם של נמרוד, ובמקום זאת ניסה לאחד את כולם באמצעות המוזיקה, שהיא שפה בין לאומית. מאות תזמורות נערכו לנגינה סביב המגדל וברגע שהמנצח (נבוכדנצר) יתן את האות, כולם ישתחוו לו וימליכו אותו כמלך מלכי המלכים ואחד האלים.

כך מתואר האירוע בספר דניאל: "ויקרוזא קרא בקחיל לכוון אקרין עממיא אמיא ולשניא: בעדנא די תשמעון קל קרנא משרוקיאתא קתרוס סבאא פסנתרין סיקפניה וכל זני זקרא תפלון ותסגדון ללצלם דהבא די הקים נבוכדנצר מלפא" (ג' ד-ה). (בתרגום קל - הכרוז הכריז לכל נציגי העמים והאומות: ברגע שתשמע המוזיקה על כולם להשתחוות).

גם העונש (בדומה לימי נמרוד) הוכרז: וימן די לא יפל ויסגד בה שעתא יתראמא לגוא אתון נורא יקדקא, (מי שלא ישתחוה יזרק לכבשן האש).

שלושה צאצאים של אברהם: תנניה מישאל ועזריה, ששימשו כשרים בממשלו של נבוכדנצר, הלכו בדרכו של זקנם-סבם הגדול וסירבו להשתחוות. נבוכדנצר השליכם לכבשן האש והקב"ה הצילם. כל הנוכחים נדהמו ותכניתו של נבוכדנצר נכשלה. חנניה מישאל ועזריה עלו בדרגה וגם נבוכדנצר במידה מסוימת חזר בתשובה (עיינו בספר דניאל פ"ג). שוב שלושה עבריים קלקלו את "מסיבת הכפירה".

מי קלקל את ה"מסיבה" של סרגון השני? בשבוע הבא נשתדל להסביר.

הבה נתפלל כי נזכה לחזות בתיקון עולם במלכות שדי ותתיקיים בימנו התפילה:

"וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו"

וכל העולם כולו יתאחד סביב הדרך של צדקה ומשפט, תנאי לכך הוא, שקודם אנחנו נתאחד.

לעיין הרב אשר וסרטיל ז"ל נלבייע טי בכסלו תשע"ט	לעיין הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבייע י"ג בחשוון תשע"ח	לעיין ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לעיין מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבייע י' בתמוז תשע"ד	לעיין הרב אשור וסרטיל ז"ל נלבייע מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבייע י"ז בסיוון תשע"ד
לעיין הרב אליהו כרמל ז"ל נלבייע ח' באייר תשע"ו	לעיין הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבייע ט' בתשרי תשע"ו	לעיין דוד צבי טרנסניקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הי"ו נלבייע כ"ח באייר	לעיין גבי אסתר שמש ע"ה נלבייע כ"ב באב תשע"ז	לעיין הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבייע ח' באייר תשע"א

לעיין אברהם קליין ז"ל, נלבייע בלויג בעומר תשע"ט
לעיין הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

Eretz Hemdah

2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, ע"ר

רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ינתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

ספרו של גד החוזה – יש דבר כזה?

הנכם מוזמנים ליהנות משיעורו החדש של

הרב יוסף כרמל

על ספר שמואל – ספרו של גד החוזה

(שמו"ב פרקים כ"א – כ"ד)

<https://youtu.be/ZSxk9KZYbJs>

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין – רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל.

משכיר שאמר לשוכר לצאת מהדירה

'ארץ חמדה גזית' ירושלים / מרחשון תשע"ט / תיק מס' 77080

דיינים: הרב חיים בלוך, הרב שמעון גרבוז, הרב מבורך טויטו

המקרה בקצרה: התובע שכר בית ביישוב מהנתבע, הצדדים סיכמו שדמי שכירות יעמדו על 1,900 ₪ לחודש, מתוכם יופחתו 900 ₪ עבור שיפוץ ובנייה שהתובע יבצע בנכס. בין הצדדים התגלעה מחלוקת לגבי השיפוץ עליו סוכם, והם פנו לרב היישוב שיכריע בסכסוך ביניהם. בין היתר קבע רב היישוב כי התובע זכאי לגור שנה נוספת בדירה – שנת תשע"ז. למרות זאת, הנתבע ביקש מהתובע לעזוב, לאחר מכן הנתבע חזר בו, אך התובע כבר עזב את הדירה. בעקבות זאת, היתה בין הצדדים מחלוקת האם על התובע לשלם דמי שכירות על שנת תשע"ז. כדי לגבות את החוב, הנתבע פנה להוצאה לפועל עם שיק הביטחון שקיבל מהתובע. מחלוקת נוספת בין הצדדים היתה בנוגע להערכת שווי השיפוץ שביצע התובע בדירה. כדי להכריע במחלוקת זו מינה בית הדין מהנדס כמומחה בית הדין וזה העריך את שווי השיפוץ בסך כ-30,000 ₪. לטענת התובע, הנתבע חייב לו כסף משום שעלות השיפוץ בפועל עולה על מה ששולם, ואין לו חיוב לשלם על שנת השכירות השנייה. לטענת הנתבע התובעים היו חייבים לשלם על שנת השכירות השנייה, וכמו כן הם גרמו נזקים לנכס. פסק הדין: התביעה מתקבלת, החובות בין הצדדים קוזזו על ידי העבודות שעשה התובע.

נימוקים בקצרה:

א. תשלום דמי שכירות עבור שנת תשע"ז

כאמור, רב היישוב קבע שהתובע יוכל להישאר בבית בשנת תשע"ז אולם הנתבע דרש ממנו לעזוב והוא עזב. כעת טען הנתבע שעל פי החוזה, התובע היה צריך להודיע שלושה חודשים מראש אם ברצונו לעזוב את הדירה והוא לא עשה זאת, ולכן הוא חייב לשלם שכר דירה על שנת תשע"ז. דית הדין דחה את טענת הנתבע. מטרת חובת ההודעה המוקדמת של השוכר היא לתת ארכה למשכיר למצוא שוכרים חדשים. אולם במקרה שהמשכיר דורש מהשוכר לעזוב, הרי שחובת ההודעה בטילה. יתירה מזו, לא סביר שלאחר שהנתבע הפר את החלטת רב היישוב בהודעה ברורה שכזו, הוא יכול לחזור ולחייב את התובע להודיע מראש על עזיבה. יש להוסיף שבמקרה שמשכיר לא רוצה בהמצאות השוכר במושכר, ראוי שהשוכר יכבד את רצונו לפנים משורת הדין, כך כתב המרדכי (בתרא תעב) שנפסק ברמ"א (חו"מ שיב) ולכן הסכמת התובעים לפנות את הדירה היתה בהחלט במקומה. **לפיכך, התובעים פטורים מתשלום דמי שכירות על שנת תשע"ז.**

ב. טענות על הכרעת רב היישוב

רב היישוב שברר בין הצדדים הכריע אילו דברים התווספו, ואילו דברים סוכמו בין הצדדים. הכלל הוא שבית דין לא בודק החלטות של בית דין קודם (בבא בתרא קלח ע"ב ורמב"ם עדות ו, ה) והש"ך (חו"מ יט, ג) הוסיף שבית דין אינם רשאים לשמוע דברי הצדדים לאחר פסיקת דין. זאת, למעט מקרה שבו הוגדר בית דין לערעורים כפי שנהוג בבתי הדין הרבניים ובארץ חמדה (עי' פד"ר י עמ' 168).

לפיכך, בית הדין קיבל את הכרעת רב היישוב כפי שהיא.

ג. קיזוז חוב השכירות וחוב השיפוץ

לאור הכרעות בית הדין במחלוקות נוספות בין הצדדים התברר ששינם חובות הדדיים בסכומים. דומים. האם במקרה כזה יש לבצע קיזוז או חיוב כפול? בגמרא בכתובות (ק, א) נחלקו האמוראים בעניין קיזוז חובות ותביעות הדדיות, והרמב"ם (מלוה ולוה כד, ז) והשו"ע (חו"מ פה, ג) פסקו שבתביעות הדדיות יתבצע קיזוז ולא גבייה כפולה. עקרון הקיזוז עולה גם מדברי שו"ת הרשב"א (ג, כח) שנפסק בשו"ע (חו"מ פה, ז) שלא מבצעים גבייה הדדית, אלא קיזוז תביעות שמתקבלות. קל וחומר במקרה זה בו הוסכם מראש שעלות השיפוץ תקוזז מדמי השכירות.

לאור זאת, פסק בית הדין שעל הנתבע לסגור את התיק בהוצל"פ שנפתח כנגד התובע ועליו לשאת בהוצאות התובע כיוון שהחוב של התובע מתקזז בחובו של הנתבע.

ד. טענות לגבי המומחה וכלפי אחד הדיינים

הנתבע העלה טענות כנגד כישורי מומחה בית הדין, אולם, בית הדין דחה את טענותיו. המומחה הוא בוגר בהנדסה אזרחית, ובנוסף אם לנתבע היו טענות כלפיו, היה עליו להעלות אותן לפני מינוי המומחה בפועל. עוד טען הנתבע כנגד אחד הדיינים שהוא נוגע כיוון שלטענת הנתבע הדיין חקר אותו באופן נמרץ במהלך הדיון. בית הדין דחה זו כיוון שהתערבות הדיינים במהלך הדיונים היא אחד ממאפייני שיטת המשפט העברי, ואין לנתבע להלין על כך. על פסק הדין הוגשה בקשת רשות ערעור שנדחתה.

למעבר לפסק הדין

מתפללים לרפואתם השלימה של:		
<p>נאיר מנחם בן יהודית חנה נתנאל בן שרה זהבה יפה בת רחל יענטע</p>	<p>ניר רפאל בן רחל ברכה אסתר בת רחל מאירה בת אסתר</p>	<p>נתנאל אילן בן שיינא ציפורה רבקה רינה בת גרונה נתנה ויקי ויקטוריה בת דייזי</p>
בתוך שאר חולי עם ישראל		

יישום המשפט העברי בימנו

הרב עדו רכניץ, חוקר במכון 'משפטי ארץ' ודיין ברשת 'ארץ חמדה גזית'

מדי כמה חודשים מתפרסם מאמר ובו תהייה האם המשפט העברי ניתן ליישום בכלל, ובימינו בפרט. עיון במאמרים השונים מעלה שהם חוזרים על סדרה קצרה יחסית של טיעונים. במסגרת זו נדון בקצרה במקצת הטענות העיקריות, ונראה כי לרובן יש מענה בהלכה עצמה, ובמקרים רבים עצם העלאת הבעיה מבוססת על היכרות עם חלק מהתמונה ההלכתית.

גרמא

למיטב ידיעתי הטענה הנפוצה ביותר היא שהיעדר חיוב על נזק עקיף, המכונה בהלכה "גרמא", הוא המכשול העיקרי ליישום המשפט העברי. אלא שבחינת המקורות מגלה תמונה שונה בתכלית. נפתח בשאלה לקוראים, אנה השלימו את המשפט הבא: "גרמא בנזיקין - ____". התשובה "פטור" היא התשובה הנפוצה, אולם, באופן מפתיע בגמרא (בבר בתרא כג ע"א) הסיוס הוא "אסור". יתירה מזו בין הראשונים נטושה מחלוקת בעניין זה. אמנם, ר"י (בתוספות שם) פסק שבמקרים רבים יש פטור על נזק עקיף, אולם, הרמב"ם (חובל ומזיק ז, ז) פסק: "כל הגורם להזיק ממון חבירו חייב לשלם נזק שלם מן היפה שבנכסיו כשאר המזיקין", וכן פסק בעקבותיו השולחן ערוך (ח"מ סימן שפו). לשיטת הרמב"ם אין כל הבדל בין גרמא ולגרמי (ואכן בארמית גרמי הוא הרבים של גרמא) ובשני המקרים חייב לשיטת הרמב"ם! הרמ"א (ח"מ שפו, ג) פסק כשיטת ריב"א שבכל נזק מצוי בימינו יש לחייב (וזהו גרמי) ובנזק נדיר פטור (גרמא). נמצא ששני עמודי הפסיקה הגדולים של ההלכה כתבו שבכל נזק עקיף ושכיח חייב.

שני עדים

טענה מקובלת שניה היא שלא ניתן להגיע לחיוב ממון לאור דיני הראיות המחמירים של ההלכה. וגם כאן רבים נוהגים להזכיר את הפסוק הידוע (דברים יט, טו) "על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר". אלא שגם כאן מדובר על חצי אמת בלבד. הרמב"ם הבחין בין דיני נפשות בהם יש צורך בשני עדים, לבין דיני ממונות בהם דיין יכול להכריע על פי שכנוע פנימי גם ללא עדים, ואלו דבריו רמב"ם (סנהדרין כד, א): "יש לדיין לדון בדיני ממונות על פי הדברים שדעתו נוטה להן שהן אמת והדבר חזק בלבו שהוא כן אף על פי שאין שם ראיה ברורה... אם כן למה הצריכה תורה שני עדים שבזמן שיבואו לפני הדיין שני עדים ידון על פי עדותן אף על פי שאינו יודע אם באמת העידו או בשקר". דהיינו, שורת הדין היא להכריע על פי שכנוע פנימי ללא ראיות, אולם, גם ללא שכנוע ניתן להכריע על פי שני עדים כשרים. להלכה הרמב"ם (שם, ב) כותב שאין לסמוך על שכנוע פנימי בימיו. אולם, האחרונים (פתחי תשובה ח"מ טו, ט) הסתמכו על דברי הרא"ש שכתב שניתן להוציא ממון על סמך אומדנא דמוכח, דהיינו, על סמך שכנוע המגובה בראיות נסיבתיות. אומדנא דמוכח אינו מבחין בין גברים לנשים ובין יהודים ללא-יהודים, ובלבד שהם יהיו אמינים. לכך יש להוסיף תיעוד בדוא"ל, וואצאפ, הקלטות וסרטונים.

בהקשר זה חשוב לציין שדברי הראשונים (כגון, הר"ן בדרשה י"א) שלא ניתן לממש משפט על סמך דיני הראיות המחמירים של ההלכה, אמורים אך ורק בנוגע לתחום בפלילי. לעומת זאת, בתחום הממוני אין כל בעיה, וכל אותם ראשונים פסקו בדיני ממונות ללא קושי.

ובכל זאת, חשוב להדגיש את ההבדל העיקרי בין ההלכה לבין החוק הישראלי. על פי החוק ניתן להוציא ממון על סמך 51% סיכוי שהתובע צודק. לעומת זאת, כפי שכתב הרמב"ם, ההלכה דורשת רמת שכנוע גבוהה הרבה יותר. לצורך הפשטת הדברים ניתן לכוונת את הרמה הנדרשת בהלכה בענייני ממון "מעבר לספק סביר", שהיא הרמה הנדרשת במשפט הפלילי הישראלי. ברור שלקביעה זו יש משמעות אסטרטגית על היכולת להוציא ממון בהיעדר ראיות חד משמעיות. אלא שכאן הקורא אמור לשאול את עצמו איזו מערכת משפט הוא מעדיף – זו שמחייבת אנשים שלא כדין, או זו שפוטרת אנשים שאמורים להתחייב?

חברה בע"מ

טענה שכיחה נוספת היא שלהלכה אין יכולת להתמודד עם תופעות משפטיות חדשות, כגון, חברה בע"מ. אלא שבניגוד לטענה זו, הדיון ההלכתי מכיל, במודע או שלא במודע, רבות מהעמדות הקיימות במשפט בעולם בנוגע לתחום זה (ראו נייר עמדה 12: מעמדה ההלכתי של חברה בע"מ, אתר דין תורה). יש פוסקים שתמכו בגישת "ההענקה" על פיה מהות החברה נקבעת על ידי החוק, אחרים תמכו בגישת "האישיות המשפטית הריאלית" על פיה חברה היא באמת אישיות משפטית עצמאית. אולם, העמדה המרכזית היא זו הדוגלת בגישת "המצרף", הטוענת שחברה היא מכלול של הסכמים רגילים שתוצאתם נראית כעין אישיות משפטית, ככל שמדובר בשאלות ממוניות. לעומת זאת, בהיבט האיסורי (כגון, שמירת שבת) ישנה הבחנה בין בעלי זכות הצבעה המוגדרים כבעלים, לבין בעלי מניות המוגדרים רק כבעלי זכות אובליגטוריות.

השילוב של שתי ההכרעות יוצר מדיניות אפקטיבית, על פיה בכל הנוגע לדיני ממונות חברה מתנהגת כאילו היא אישיות משפטית. ממילא היא תובעת ונתבעת, ומגנה על בעלי המניות מפני תביעות אישיות. תוצר זה מאפשר לחברה למלא את המשימות הכלכלית שלשמן היא נוצרה.

לעומת זאת, בהיבט האיסורי החברה אינה מסירה את האחריות מבעלי זכות הצבעה. הקביעה האחרונה משתלבת היטב בגישות מודרניות, המבקשת להטיל אחריות פלילית ומוסרית על חברה, מבלי לאפשר לה להסתתר מאחורי טענת היותה אישיות משפטית חסרת כל אחריות מוסרית (פרופ' אביעד הכהן, אתיקה ומוסר בחברות עסקיות – עקרונות יסוד מעולמו של המשפט העברי, משפטי ארץ ג: קניין ומסחר, עמ' 445-477).

אמנם, ברור שעולם דיני החברות בהלכה זקוק לפיתוח משמעותי, פיתוח שיואץ ככל שסוגיות יסוד מעולם החברות יגיעו לשולחנם של פוסקים ודיינים. כמו כן, מסתבר שיש תוקף הלכתי לחוק החברות של הכנסת כדי להסדיר את פעילות החברות. שהרי מדובר בתופעה חדשה יחסית שראויה לתקנה משלימה להלכה.

הכרעת במחלוקות

אחד הקשיים הגדולים ביישום המשפט העברי הוא ריבוי המחלוקות בהלכה והיעדר מנגנון הכרעה מוסכם. חשוב להדגיש שמצב זה הוא חלק מתוצאות החורבן, ואיננו משקף את חזונה של ההלכה. ובכל זאת, במצב הקיים, ללא הכרעה יש קושי גדול ליישם את המשפט העברי כפי שהוא.

פוסקי ההלכה היו רגישים לבעיה זו, והציעו כלים שונים להתמודדות איתם. כאשר בימינו הכלי המרכזי הוא הסכמת הצדדים בהסכם הבוררות להסמיך את בית הדין להכריע על פי שיקול דעתו. הרחבת מנגנון זה לרמה הלאומית פירושה הסמכת בתי הדין על ידי הכנסת להכריע במחלוקות, כך שגם קושי זה ניתן לפתרון.

כמובן שלא ניתן במסגרת זו לדון בכל הסוגיות הנוגעות ליישום המשפט העברי בימינו, אולם, תקוותי שדי בדוגמאות אלה כדי להפריך את טענת אפשרות היישום.

בנוסף, חשוב להדגיש שכדי ליישם את המשפט העברי יש צורך ברצון טוב של הציבור לקבל על עצמו את חוקי התורה, אולם, חשוב מכך, גם בתחושת אחריות ויוזמה של פוסקי ההלכה לקבל את ההכרעות ההלכתיות המתחייבות. ניצנים ראשונים של שתי המגמות כבר ניתן לזהות, וניתן לקוות שהן תתגברנה בעשור הקרוב. "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה".

(פורסם במקור ראשון, גיליון ראש השנה)

<p>לעיין שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט</p>	<p>לעיין רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמה סבג</p>	<p>לעיין חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לעיין סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
	<p>לעיין גב' לורין הופמן ז"ל לעיין הגנת המולדת הי"ד</p>	<p>לעיין נורמן רוסק נלבי"ע בכ"ב באב לעיין הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד</p>	

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ב)

Quito, Ecuador

קייטו, אקוודור
אדר ב' תשנ"ב

שימוש בסיפורים המתורגמים ללועזית בהוצאת רב רפורמי

שאלה

בבית הכנסת שלנו יש סידורים עם תרגום ללועזית, בהוצאה של רב רפורמי - האם יש להוציא אותם מבית הכנסת? צריך להתחשב גם בעובדה שבשביל חברי קהילתנו חשוב להחזיק סידור כזה לצורך הבנת התפילה. ואולי לא תהיה הסכמה מצידם שנוציא את אותם הסידורים? האם אפשרי שאני אשתמש בו לצורך תרגום הדרשות, הסברים וכדו'?

תשובה

עקרונית אין להשתמש בסידורים המתורגמים על ידי רפורמי¹, ויש לעשות כל מאמץ להחליפם בסידורים המתורגמים על ידי בת-מדרש אורתודוכסיים².

בינתיים יש לעבור על הסידור ועל תרגומו. והיה אם יש שינויים כלשהם מנוסח התפילה המקובל בקהילות של שלומי אמוני ישראל, אין להתיר להשתמש בו, בסידור זה, בשום פנים ואופן, ויש להזדרז ולהביא סידור כשר במקומו. ואם לא נמצאו שינויים או סילופים, ניתן להמשיך ולהחזיק בבית-הכנסת את הסידורים הללו באורח זמני, תוך ציון תמציתי של עיקרי השקפתנו על אמונתנו השלימה במעמד הר סיני, בקבלת תורה בשלימותה ובנצחיות התורה, מול אורח-חיים הסוטה מעיקרי היהדות ומזייף את המסורת ההיסטורית של ישראל, כגון על ידי הדבקות דף הסברה בשער הסידור. בתנאים אלה אין מניעה להשתמש בו, בסידור זה, באופן זמני גם בדרשות (לצורך תרגום והסברים), אבל יש ויש להשתדל למצוא את התחליף הנכון בהקדם, כדי שלא לחזק את ידי הכת הפסולה הזאת³.

¹ ראה "אגרות משה" אורח חיים ד, סי' צא אות ו.
² יש סידורים כשרים למהדרין המתורגמים לספרדית בהוצאת בית-מדרש ספרדי העיר העתיקה ירושלים ובהוצאת סיני ת"א.
³ עיין עוד "במראה הבזק" חלק זה בעמוד הקודם ובהערה בסוף התשובה.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

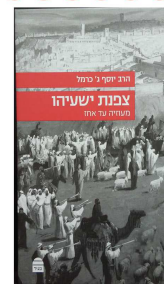
ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך info@eretzhemdah.org

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה" הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה